

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

Distinct. XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

verborum occasione pœnitentiam auferentes ; quasi per pœnitentiam non valeat peccator post lapsum resurgere secundò , & tertio , & deinceps. Verum etiam in hoc pœnitentiam non excludit, nec propitiationem , quæ sepè fit per pœnitentiam : sed secundum baptismum & hostiam.

QVOD PLVRIBVS IRRETITVS PECCATIS non potest pœnitere de vno vere, nisi de omnibus pœniteat.

DISTINCT. XV. A

Ex Grat de pœnit. dist. 3. cap. Sceleratio.

Super can. Deu. 32. sunt plures.

De pœnit. dist. 3. cap. Ignis.

ET sicut prædictis auctoritatibus illorum error conuincitur, qui pœnitentiam sepius agendam non putant, & per eam à lapsu peccantes frequenter surgere desistunt: ita eisdem illorum oppositio eliditur, qui pluribus irretitum peccatis asserunt de vno verè pœnitere, eiusdemque veniam à Domino consequi posse sine alterius pœnitentia. Quod etiam auctoritatibus astruere conantur. Ait n. Propheta. Non iudicabit Deus bis in idipsum: vel ut alii transtulerunt, Non consurget duplex tribulatio. Si ergo, inquiunt illi, aliquis sacerdoti fuerit confessus vnum de duob. vel pluribus peccatis & de illo iniunctam sibi pœnitentiã à sacerdote satisfactione expleuerit cæteris tacitis: non pro illo peccato amplius iudicandus est, de quo satisfecit ad arbitrium sacerdotis, qui vicem Christi in Ecclesia gerit. Ideoque si de eo iterum iudicetur, bis in idipsum iudicat Deus, & consurget duplex tribulatio. Sed de his oportet illud tantum intelligi, qui presentibus suppliciis commutantur in bonum, & sic perseuerant: super quos non consurget duplex tribulatio. Qui vero inter flagella duriores & deteriores sunt, ut Pharaon, presentibus æterna connectunt: ut temporale supplicium sit eis æternæ pœnæ initium. Unde Aug. Ignis succensus est, & c. i. vindicta Dei hic incipiet, & ardebit usque ad extremam damnationem. Hoc contra illos notandum est, qui dicunt illud,

Iud, scil. Non iudicabit Deus bis in idipsum: ad omnia pertinere flagella: quia quidam hic flagellis emendantur, alii hic & in æternum puniuntur. Quinq; n. modis flagella contingunt: vel vt iustis per patientiã merita augeantur, vt Iob: vel ad custodiam virtutũ, ne superbia tentet, vt Paulo: vel ad corrigenda peccata, vt Mariæ lepra: vel ad gloriam Dei, vt de cæco nato: vel ad iudicium pœnæ, vt Herodi, quatenus hic videatur, quid in inferno sequatur: secundum illud, Duplici cõtritione cõtere eos Domine. Illa ergo auctoritas Nahum non cogit nos sentire, omniã quæ tẽporaliter puniuntur non vltius à Deo puniendã: nam etsi super eundem locum Hiero, dicat, Ægyptios & Israelitas à Deo tẽporaliter punitos, ne in æternum punirentur: non est tamen de omnibus generaliter intelligendum. Ait enim sic, Quod genus humanum diluio, Sodomitas igne, Ægyptios mari, & Israelitas in heremo perdidit, scitote ideo tẽporaliter pro peccatis punisse, ne in æternum puniret: quia non iudicabit Deus bis in idipsum. Qui ergo puniti sunt, postea non punientur: alioquin mentitur scriptura quod nefas est dicere.

Quæ sit intelligentia præmissorum.

Attende lector his verbis, & caue ne de omnibus generaliter intelligas: sed de his tantum, qui inter ipsa flagella pœnitentiã egerunt, credentes in Deum Hebræorum: quam, etsi breuem & momentaneam, tamen non respuit Deus. Quod a qui per tẽporale flagellum non corriguntur, post æternaliter puniantur, ibidẽ ostendit, agens de fidei deprehenso in adulterio qui decollatur. Vbi ostendit leuia peccata breui & temporali supplicio purgari, magna verò diuturnis æternisq; suppliciis reservari: ita inquit: Quærat hic aliquis, si fidelis deprehensus in adulterio decollatur, quid de eo postea fiat: Aut n. punietur, & falsum est, quod dicitur.

Non

Iob 2. d.

1. Cor. 12. e.

Num. 11. b.

Ioan. 9. d.

Act. 11. d.

Hier. 17. c.

Beda ad il-

lud cap. 2.

Mar. Quid

est facilis.

Et glo. ord.

Matth. 9.

Hier. tom. 6.

comment. ad

eum locum

1. ca. Nahum

propheta.

Gen. 19. c.

Exod. 14. g.

Num. 11. a.

Hac ex Gra-

tiano dist. 3.

ne pœni. cap.

Sunt plures

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Et cap. Ignis.

Non iudicabit Deus bis in idipsum: aut nō puniētur, & optandum est aduheris, vt hic breui pœna puniantur, vt frustrētur in cruciat^o æternos. Ad q̄ respōdemus. Deus vt omniū rerum ita suppliciorū quoq; scire mensuras: & non præueniri sententia iudicis, nec illi in peccatorē exercendæ de hinc pœnz auferri potestātē: & magnum peccatū magnis diuturnisq; lui cruciatib^o. Si quis vero punit^o fit tēporaliter, vt ille, qui Israēl ita maledixerat, & qui in sabbatho ligna collegerat, tales postea non puniri: quia culpa leuis præsentī supplicio cōpensata sit. Leuis n. culpa leui supplicio compensatur. His satis innuit Hiero. graua peccata & hic puniri graui supplicio, & in futuro puniēda æternaliter, de quib. pœnitentia nō agitur inter flagella. Leuia verò, quæ hic puniuntur, leui pœna cōpensationē recipere: q̄ in bonis fieri nō ambigimus, & in malis fortè etiā fit ita. Satis iam apparēt, q̄ illi de prophetia induxerunt, non facere pro eis, qui dicunt: ei qui crimē sibi reseruat, de alio veniam præstari per pœnitentiā. Alias quoq; auctoritates inducunt. Ait n. Greg. Pluit Dñs super vnam ciuitatem, & super alteram non pluit: & eandē ciuitatem ex parte cōpluit, & ex parte aridam relinquit. Cum ille, qui proximum odit, ab aliis vitiis se corrigit, vna eademq; ciuitas ex parte cōpluitur, & ex parte arida remanet: quia sunt quidam, qui cum quædā vitia resercent, in aliis grauiter perdurant. Itē Amb. Prima consolatio est, quia non obliuiscitur misereri De^o: Secunda per punitiōem: vbi etsi fides desit, pœna satisfacit & reuelat. Ratione quoq; dicuntur dicentes. Si is qui vnum peccatū conuictus altero tacito, satisfactionē à sacerdote iniunctam expleuerit: nunquid etsi peccatum tacitū cōuersus fuerit cōfessus, pro vtroq; ei pœnitentia imponetur? Lōgè hoc videtur à ratione, & ecclesie cōsuetudine: quæ pro eodē peccato, nisi reiteretur, nulli bis pœnia

Leuit. 24. b
Num. 11. 5. d

Greg. ad illud cap. 1.
Ezech. Si fortè audiant. hom.

Amb. super Psal. 118 in princ. serm. xi. in to. 4.

pœnitentiã imponit. Fuit ergo illa peccati condi-
gna satisfactio, vnde & peccatũ deletum videtur.

Quomodo accipienda sunt præmissa. C

His respõderi potest sic: illud Greg. Pluit Domi-
nus, &c. nõ ad criminis veniam: sed ad operis pra-
ui desertionẽ referendum est: vt idẽ pars ciuita-
tis dicatur complui: quia ab actu & delectatione
peccati, cui ante seruebat, modo cessat: non quod
eius veniã habeat. Vocaturq; pluuia illa talis con-
tinentia quæ ab opere peccati reuocatur: quia ex
fonte gratiæ Dei id cordi instillatur: vt vel sic pau-
latim ad pœnitentiã veniat: vel eo minus à Deo
punatur, qui diuturniori dilectione & actu pec-
cati maius sibi accumulasset tormentum. Si verò
ad indulgentiam reatus pluuia referatur, euange-
licæ sententiæ contraire videbitur. Si n. propter
misericordiam, qua quis proximo suo non mise-
retur, etiam quæ dimissa sunt replicantur ad pœ-
nam: multo magis, quæ nõdum sunt dimissa pro-
pter odium fraternũ ad pœnã reseruari, pbantur.
Etsi ille qui arbiter suæ voluntatis constitutus est,
nõ potest inchoare nouam vitam, vt ait Aug. nisi
pœniteat eum veteris vitæ: quomodo ad nouita-
tẽ indulgentiæ perueniet, qui odii vetustatem nõ
deposuit? Illud etiã quod ait Amb. Etsi fides desit,
pœna satisfacit, &c. non de fide intelligitur, qua
creditur in Deum: sed de conscientia delicti. Deest
n. fides, cum conscientia peccati non subest. Nam
cum delicta omnia nemo intelligat: est aliquando
in homine peccatum, cuius nõ habet conscientia.
Vnde Apost. Nihil mihi cõscius sum: sed nõ in hoc
iustificatus sum. Cũ ergo quis flagellatur pro pec-
cato, cuius nõ est cõscius, si paciẽter fert pœnam
& humiliter amplectitur, cogitans se fortẽ pecca-
tum habere, quod non intelligit, & pro eo puniri
à Deo, pœna illa satisfacit & releuat grauatum.
Ad hoc autem, quod obiicitur de satisfactione
illat

*Aug. ho. 50.
ad princ.
Et libr. de
pœnitentiã
medicina.*

*Au. in li. de
dog. Eccl. c.
54. Et in en.
c. 75. in prin.*

*Luca II. f
Au. in enc.
in fine c. 72
Ibid. c. 73. cō
tinuo Au. in
enc. c. 73. In
prin. Ca. 71.
eiusdem lib.
in principio
Eccl. 30. d.
Ca. 77. eius
dem libro in
principio.
Au. cap. 76.
in ench. in
medio.*

illa: si satisfactio non fuit, iterū imponenda est. Si vero iterū imponenda non est, satisfactio fuit: & si satisfactio fuit, veniā impetrauit. Responderi potest satisfactionem non fuisse, quia ille dignos fructus poenitentiae nō fecit. Est enim satisfactio poenitentiae, ut ait Aug. peccatorū causas excidere, nec suggestionibus eorum aditum indulgere. Item, Sane qui scelerate viuunt nec curant talem vitam moresq; corrigere, & inter ipsa facinora sua eleemosynas frequentare nō cessant: frustra Ideo sibi blādiuntur, quia Dñs ait. Date eleemosynam: & ecce omnia munda sunt vobis. Hoc n. quam late pateat non intelligunt. Multa enim sunt genera eleemosynarum: quae cū facimus adiuuamur. Non solum qui dat esurienti cibum, sitienti potum, & huiusmodi. sed etiam qui dat veniā petenti, eleemosynam dat: & qui emēdat verbere, in quē potestas datur, vel coercet aliqua disciplina, vel orat ut ei peccatum dimittatur, eleemosynā dat: quia misericordiam praestat. Multa n. bona praestantur iniuratis, quando eorum consulitur vtilitati & non voluntati: sed ea maior est, quae ex corde dimittimus, quod in nobis quisq; peccauit. Minus enim magnū est erga eū esse beneuolum, qui tibi nihil mali fecit. Illud multo grandius, ut tuum etiam inimicū diligas, & ei qui tibi malum vult, & si potest facit, semper bonū velis faciasq; quod possis. Quod ergo Dñs ait, date eleemosynam, & omnia munda sunt vobis: ita ne intellecturi sumus, ut non credentibus in Christū munda sint omnia, si eleemosynas istas dederint? Qui n. vult ordinate eleemosynam dare, à se debet incipere, & eam primū sibi dare. Est n. eleemosyna opus misericordiae: verissimeq; dictū est, Miserere animae tuae placens Deo. Nō ergo se fallūt, qui per eleemosynas largissimas fructuū suorum vel pecuniae impunitatē se emere aestimant, in peccatis permanentes, quae ita diligunt;

gunt, vt in eis optēt versari. qui vero diligit iniquitatem, odit animā suam: & qui odit animam suā, nō est misericors ei, sed crudelis. Dilgēdo quippe eam secūndum seculum, odit eā secūndum Deum. Si ergo vult ei dare eleemosynam, per quā fit mundus, odiat eam secūndum seculum, & dilgat eā secūndum Deum. Hac eleemosyna, quam sibi homo primitus debet, mundantur interiora. Ad quod hortans Christus ait, Mūdate quæ intus sunt. Immundis enim nihil est mundum: sed polluta sunt eorum mens, & consciētia, vt ait Apost. Immundi vero sunt omnes quos non mundat fides, qua creditur in Christum: de qua scriptum est, Mundans fide corda eorum. Sed ne istas eleemosynas, quæ sunt de fructibus terræ, respicere Christus videtur. Hæc, inquit, oportuit facere, scil. iudicium & charitatem Dei, & illa non omittere, i. eleemosynas fructuum terrenorum. Ex his datur intelligi, quod in peccato mortali permanētes, etsi eleemosynas largas faciant, non tamē per eas satisfaciūt: quia inordinate agunt, dum à se non incipiūt. Nec proprie dicitur eleemosyna tale opus, dū sibiipsis crudeles existunt non placētes Deo. Nō ergo dicenda illa peccata satisfactio, quā qui agit p vno peccato, dū perdurat in altero. Quia nihil prodest ieiunare & orare, & alia bona agere, nisi mēs reuertatur à peccato, & si aliquādo cōuersus tacitū peccatū sacerdoti fuerit confessus, de vtroq; imponēda est ei satisfactio: q̄a de primo cōdigne nō satisfecit.

Secundum quosdam fuit satisfactio.

Quibusdam tamē videtur fuisse satisfactio, sed infructuosa, dum in peccato altero persistit: percipietur tamē fructus eius, incipietq; proficere, cum peccati alterius pœnituerit. Tūc n. vtrunq; dimittitur peccatū, & satisfactio p̄cedēs viuificatur, quæ fuerat mortua: sicut baptismus illi, q̄ sicte accedit, tūc primit^o valet, cū fictio à mēte recedit per

Ccc

pos-

Matt. 2. e

Ad Tit. 2. d

Ibid. in medio. ca. 75.

Act. 15. c

Matth 23. e

Ibid. in fine cap. 76.

Pius pap. 1.

epi. 1. ad oēs

christianos

in fine.

Grat. de pe.

dist. 3. qui-

ras in fine.

*Aug. lib.
de vera &
falsa poenit.
c. 14. in fine,
tom. 4.*

*Hier in com-
ment. ad il-
lud Aggai 1.
Seminastus,
cap. 6.*

*In epist. ad
Hebr. c. 6. a*

*Gratian. de
poenit. di. 3.*

poenitentiam. Et in huius opinionis munimētum auctoritates inducunt. Ait n. Aug. Pium est credere, & nostra fides expostulat, vt eū gratia Christi in homine destruxerit mala priora, etiā remuneret bona: & cum destruxerit, q̄ suum nō inuenit, disigit bonū, quod in peccante plantauit. Itē Hier. Si quādo videris inter multa peccata quenquam facere aliqua iusta opera, non est iam iniustus Deus, vt ppter multa mala obliuiscatur paucorum bonorum: sed faciet ea metere, & in horrea congregare, quæ bona in terra seminauit. Sed hæc dicta intelligimus de illo, qui in charitate quodam tēpore bona facit & bonus est, alio vero tēpore malus est, & mala peccata facit. Non ergo intelligendum est eū inter multa peccata, iusta opera fecisse, quasi simul eodemq̄ tēpore peccata fecerit, & iusta opera: sed diuersis temporibus vtraq̄ fecisse. Nisi n. bonus foret, quando bona fecit, non seminasse diceretur in terra bona. Destructis ergo malis post opera bona cōmissis, priora bona, in charitate sc. facta, quæ sequētia mala mortificauerāt, poenitentia de illis malis habita viuificantur & remunerātur. Vnde Apostolus, facientes fundamentum poenitentię ab operibus mortuis: opera mortua nominans priora bona significat, quæ per sequens peccatum erant mortua: quia hi peccando priora bona irrita fecerunt. Hæc sicut peccando fiunt irrita, ita per poenitentiam reuiuiscunt, & ad meritum æternitatis prodesse incipiunt. Similiter & illud bonum amat Deus quod plantauit in peccante, in illo, sc. qui post illud bonum peccauit, nō simul peccans & bonum operans extitit: quia talis hominis opus nō diligeret Deus ad remuneracionem. Potest etiam accipi de operibus bonis, quæ ab aliquo fiunt dum malus est, & in peccato mortali persistit vel ad tempus, vel vsq̄ in finem: quæ dicuntur à Deo remunerari, & non dari obliuioni,

non

non quia proficiunt ad vitam æternam, sed ad tolerabilius extremi iudicij supplicium sentiendum: sicut de fide & cæteris, quæ sine charitate habentur, Aug. ait, Si quis non habens charitatem, quæ pertinet ad vnitatem spiritus & vinculum pacis, quo Ecclesia cōnectitur, in aliquo schismate constitutus, ne Christum neget, patitur tribulationes, famem, persecutionem, vel flammam vel bestias, vel ipsam crucem, timore gehennæ: nullo modo ista culpanda sunt, immo & hæc laudanda est patientia. Non n. dicere poterimus, melius ei fuisset, vt Christum negando nihil horum pateretur, quæ passus est confitendo: sed æstimandum est fortasse tolerabilius ei esse futurum iudicium, quam si Christum negando nihil horum pateretur: vt illud quod ait Apost. Si tradidero corpus meum ut ardeat, charitatem a. non habuero, nihil mihi prodesse intelligatur ad regnum obtinendum, nisi ad extremi iudicij tolerabili⁹ subeundum supplicium: & infra. Hæc propter charitatē dicta sunt: si ne qua in nobis non pōt esse vera pœnitētia: quoniam in bonis charitas Dei est, quæ tolerat omnia.

Perstringit dictorum summam, vt alia addat. E

Ex his ostēditur, bona, quæ sine charitate fiunt, prodesse quidem ad tolerabiliorē pœnam sentiendam, sed non ad vitam obtinendam. Illa n. quæ in charitate quis facit, si pœnā prolapsus fuerit, nec exurrexerit, nō esse in memoria Dei. Ezech. dicit, Si auerterit se iustus à iustitiā, & fecerit iniquitatem, nūquid viuet? omnes iustitię eius quas fecerat, nō recordabūtur: in peccato suo morietur: & nō erūt in memoria iustitię, quas fecit. In cui⁹ loci expositione Greg. ait. Hoc nobis maximè cōsiderandum est, quia cum mala cōmittimus, sine causa ad memoriam trāsacta bona reuocamus, quoniā in perpetratione malorū nulla debet esse fiducia bonorum præteritorum. Intelligēdum est hoc, ad vitā

*Aug. lib. de
patientia
unico c. 26.
in tom. 4.*

*i. Cor. 13. b
Aug. ca. 23.
eiusdem lib.
de patientia
in princip.*

*Gratia. de
4 de pœnitē
tentia.*

Ezech. 31. f

*Greg. No. 17.
ad illud c. 2.
3 Ezech.
in peccato
suo in li. 1.*

percipiendā bona præterita non dare fiduciā, et si ad mitiorē pœnam alioquin præmissæ auctoritati Aug. obuiaret. Et bona ergo sine charitate facta & bona in charitate facta, q̄ concomitatur mortalis culpa, quā non delet sequens pœnitentia: ad sensum mitioris pœnæ proficiunt, nō ad vitæ fructū. *Auctoritates alias inducit contra eos, qui dicunt de vno peccato pœnitentiam agi, altero tacito.*

Satis arbitror illis esse responsum, qui asserunt de vno crimine pœnitentiam agi, & veniā præstari alio in delectatione retento, vel per confessionem nō exposito: qui non modo præmissis auctoritatibus cōfutantur, sed etiam subditis: ait enim Aug. Sunt plures quos pœnitet peccasse, sed tamē omnino reseruantes sibi: quædam in quibus delectentur: non animaduertētes Dñm sibi mutum & surdum à dæmonio liberalisse: per hoc docet nos nunquam nisi de omnibus sanari. Si n. vester peccatā ex parte reseruari habenti septē dæmonia, ei proficere potuit sex expulsis. Expulit autē septem, vt omniā crimina simul eiicienda doceret. Legionē vero dæmonum ab alio eiiciens, nullum reliquit de omnibus qui liberatum possideret: ostendens quod et si peccata sint mille, oportet de omnibus pœnitere. Nunquā aliquē sanauit Dñs, quem non omnino liberauit. Totum n. hominem sanauit in sabbatho: quia & corpus ab omni infirmitate, & animā ab omni contagione: indicans pœnitentē oportere simul dolere de omni crimine. Scio enim Dñm inimicum omni criminoso. Quomodo ergo qui crimen reseruat, de alio recipiet veniam? sine amore Dei consequeretur veniam, sine quo nemo vnquam inuenit gratiam. Hostis n. Dei est, dum offendit perseueranter. Quædam n. impietas infidelitatis est, ab illo, qui iustus & iustitia est, dimidiam sperare veniam. Iam n. sine vera pœnitentiā inueniret gratiam. Pœnitētia n. vera ad baptismi puritā;

*Aug. c. 9. li.
de vera &
falsa pœnit.
tom. 4.
Marci. 7. c.*

*Luc. 8. f
Marci. 5. b*

Ioan. 7. d

puritatem conatur adducere. Recte n. poenitens, quicquid sordis post purificationem baptismi contraxit, oportet ut abluat, saltem lachrymis mentis: sed satis durus est cuius mentis dolorem oculi non declarant. Sed sciat se culpabiliter durum, qui deflet damnatum poris, vel mortem amici, & dolorem peccati non ostendit in lachrymis. Quae ergo poenitet omnino poeniteat. Idem, poenitentes, si vero estis poenitentes, & non estis irridentes, mutate viam, reconciliamini Deo. Poenitentiam agis, genua figis, & rides: subfannas Dei patientiam. Si poenitentiam agis, poenitet te: si non poenitet te, non es poenitens. Si ergo poenitet, cur facis, quae male fecisti? Si fecisse poenitet, noli facere: Si adhuc facis, certe non es poenitens. Item Innocentius secundus. Admonemus fratres nostros, ne falsis poenitentibus laicorum animas decipi, & in infernum pertrahi patiatur. Falsam a. poenitentiam esse constat, cum spreto pluribus, de vno solo poenitentia agitur: vel cum sic agitur de vno, ut non discatur ab alio.

Repetit de vera poenitentia, ut addat. O

Ex praemissis perspicua sit notitia vere poenitentiae, vel satisfactionis. Illa n. vera est poenitentia quae peccatum abolet: quod illa sola facit quae scelus corrigit, quae odium commissi criminis & committendi, cum desiderio satisfaciendi affert. Iudas n. poenituisse legitur, sine afflictione veniae, quia tali poenitentia non correxit crimine. Vnde Hiero. Nihil Iudae profuit sera poenitentia, per quam scelus corrigere non potuit. Sic quando frater peccat in fratrem, ut emendare valeat, quod peccavit, potest ei dimitti: si a. permanet opera, frustra voce assumitur poenitentia: hoc est quod de eo infelicissimo dicitur. Et ratio eius fiat in peccatum, ut non solum emendare nequiverint, perditionis nefas, sed proprii homicidii scelus addiderit. Caue qualiter intelligas illud, Ut emendare valeat, quod peccavit, &c. Non enim emendatio hic intelligenda est, rei demptae recom-

Au. li. de vera & falsa poenit. c. 10.

Matt. 27. a

In com. ad c. 27 Matt. tom. 9.

*Aug. in epi.
54. ad Mace
donium.*

penfatio: sed delicti exprobratio & abominatio, cū satisfationis desiderio. Demit n. iniuste quis alicui, quod restituere non valet, vt oculum, vel vitam & huiusmodi: & tñ si pœnituerit peccati, cum amore cōdignæ satisfationis, veniam habet. Nec ideo quisquā putet, qui rē alienam iniuste abstulerit, quā reddere pōt, de illo peccato pœnitere ac veniam cōsequi, nisi restituat ablatum. Quandiu n. res propter quam peccatum est, non redditur si reddi potest, non agitur pœnitentia, sed fingitur.

DE TRIBVS QTÆ IN POENITENTIA
consideranda sunt.

DISTINCT. XVI.

*Chry. de pœ-
nitent. di. i.
perfecta.*

IN perfectione a. pœnitentiæ, tria obseruanda sunt, sc. compunctio cordis, confessio oris, satisfactio operis. Vnde Ioan. Os aureum: Perfecta pœnitentia cogit peccatorē omnia libenter ferre: in corde eius cōtritio, in ore confessio, in opere tota humilitas. Hæc est fructifera pœnitentia, vt sicut tribus modis Deum offendimus, sc. corde, ore, & opere, ita tribus modis satisfaciamus. Sunt n. tres peccati differētię, vt ait Aug. & in corde, & in facto, & in consuetudine, tanquā tres mortes. Vna quasi in domo, sc. cum in corde consentitur libidini: Altera quasi prolata iam extra portam, cū in factum procedit assensio: Tercia eū vi malæ cōsuetudinis tanquā mole premitur animus, vel noxię defēsionis clypeo armatur, quasi in sepulchro iam fœtēs. Hæc sunt tria genera mortuorum, quę De⁹ legitur suscitasse. Huic ergo triplici morti, triplici remedio occurritur: cōtritione, cōfessione, satisfatione. Compunctio nobis cōmendatur ibi, Scindite corda vestra, & nō vestimēta vestra. Cōfessio, ibi, iustus in principio sermonis accusator est sui. Verē n. confiterur, qui se accusat, qui execrando malum sibi imputat. Et ibi, Effundite coram illo corda vestra. Et iterū. Confitemini alterutru peccata vestra,

*Aug. ser. do-
mini, in
monte. lib.
1. tomo 4.*